UDC 347.426.6

Самир Манић,
апсолвент докторских студија правног факултета универзитета у Нишу
асистент државног универзитета у Новом Пазару, Департман за право

НОВЧАНА НАКНАДА ЗА ДУШЕВНЕ БОЛОВЕ ЗБОГ НАРУЖЕНОСТИ*

САЖЕТАК: У овом раду детаљно је истражен, анализиран и изложен проблем новчане накнаде нематеријалне штете за душевне болове који су проузроковани наружењем (конкретно: сам појам наружености, одређивање накнаде за овај облик нематеријалне штете и могућност санације наружености пластичном хирургијом). Такође, предмет овог рада је наслеђивање и застарелост потраживања накнаде нематеријалне штете. Анализиране су и изложене одредбе правилника које су Владе и Врховни судови бивших југословенских република донели у циљу уједначавања судске праксе по питању правилног утврђивања висине новчане накнаде нематеријалне штете.

Кључне речи: нематеријална штета, новчана накнада, наруженост

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

У праву, реч штета означава материјалну и нематеријалну штету. Појам материјалне штете не задаје проблем приликом његовог одређивања, међутим то се исто не може констатовати за појам нематеријалне штете.

* Рад примљен: 10. 5. 2013. године.

Према субјективном концепту накнаде нематеријалне штете под нематеријалном штетом се подразумева наношење другоме физичког или психичког бола или страха.[1] На овај начин и наш Закон о облигационим односима (у даљем тексту: ЗОО)[2] у чл. 155. дефинише нематеријалну штету. ЗОО не сматра за нематеријалну штету умањење животне активности, унакаженост, повреду угледа, части, слободе или права личности, већ новчану накнаду предвиђа за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица.[3] Нематеријалну штету не представља телесна повреда или оштећење здравља, већ физичка бол која се доживи као последица телесне повреде или оштећења здравља. Због тога основ накнаде нематеријалне штете не представља сама повреда физичког или психичког интегритета физичког лица, већ последице које су из тога настале и манифестовале се кроз душевне болове, физичке болове и страх, односно кроз нарушавање емоционалне равнотеже личности. Произилази закључак да није релевантна повреда личног добра, већ саме последице које су њоме изазване.[4] Односно, за квалификацију нематеријалне штете није битна природа објекта на коме је штетна радња непосредно извршена; нематеријална штета је чисто субјективна, на плану наших осећања.[5]

Према објективном концепту накнаде нематеријалне штете, штету чини већ сама повреда права личности.[6] Нови хрватски Закон о обвезним односима (у даљем тексту: ЗООХ),[7] прихватајући објективну концепцију нематеријалне штете, наводи да је штета: умањење нечије имовине (обична штета), спречавање њеног повећања (измакла корист) и повреда права личности (неимовинска штета).[8] Објективну концепцију нематери-

---

[1] О. Станковић, *Накнада штете*, Номос, Београд, 1998, 26.

[2] Закон о облигационим односима – ЗОО, *Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93 и *Службени лист СЦГ*, бр. 1/2003 – Уставна повеља.

[3] О. Станковић, *Накнада штете (имовинске и неимовинске) према Закону о облигационим односима*, Анали Правног факултета у Београду 3–5/78, 491.

[4] О. Станковић (1998), *op. cit.*, 27.

[5] *Ibid*.

[6] И. Црнић, *Повреда права особности на душевно здравље*, Право у господарству 1/2011, 153.

[7] Закон о обавезним односима Републике Хрватске – ЗООХ, *Народне новине*, бр. 35/2005.

[8] Чл. 1046 ЗООХ; У ЗООХ нису садржајно измењени чл. 157. ЗОО (сада је то чл. 1048. ЗООХ) и чл. 199. ЗОО (сада је то чл. 1099. ЗООХ). Остало је измењено, а унете су и неке нове одредбе: ст 1. чл. 346. ЗООХ (накнада неимовинске штете због повреде уговора) и ст. 3. чл. 1100. ЗООХ (право правних лица на новчану накнаду неимовинске штете). Нов је и појам неимовинске штете: то је повреда права личности. Ст 1. ранијег чл. 200. ЗОО битно је измењен, јер се сада више не наводе болови и остало као основ права на накнаду

јалне штете ЗООХ карактерише и предметна неограниченост, што значи да права личности нису дословце набројана, те да поред наведених права личности у оквирима закона, може бити и других права личности, зависно од креативности судске праксе.[9] Такође, персонална неограниченост је још један атрибут ове концепције, јер право на накнаду нематеријалне штете због повреде права личности имају и физичка и правна лица.[10]

Ако се анализирају одредбе ЗОО о накнади нематеријалне штете (чл. 199–205) може се закључити да су предвиђена два облика накнаде: објављивање пресуде или исправке за случај повреде личних права и новчана накнада, с тим што новчану накнаду ЗОО искључиво везује за претрпљене физичке и душевне болове и страх.[11] Оштећени не сме да добије тако малу новчану накнаду која би за њега представљала увреду, али ни

него се наводи „повреда права личности". Физички болови, душевни болови и страх нису, према ЗООХ, самостални облик повреде права личности, то су само чињенице које заједно са другим чињеницама и околностима сваког конкретног случаја утичу на оцену суда да је право личности повређено у довољној мери да због тога оштећени има право на правичну новчану накнаду. Једна од значајних новина је и одредба из чл. 1103. ЗООХ да обавеза правичне накнаде доспева даном подношења писменог захтева или тужбе (осим ако је штета настала након тога). То ће помоћи и бржем решавању парница, јер тужени није стимулисан на одуговлачење поступка. Једном противправном радњом могуће је истовремено повредити више права личности, па се као последица тога јавља могућност кумулације повреда права личности, односно кумулација накнада штете. Закон више не употребљава израз „нематеријална" него „неимовинска" штета. Сама измена назива (неимовинска уместо нематеријална штета) није одлучујућа, осим што се тиме избегава *contradictio in adjecto* која се приписивала појму нематеријалне штете, али је ново схватање нематеријалне штете доиста велика промена. ЗООХ је тиме прихватио ставове правне науке у овоме подручју.

[9] И. Црнић (2011), *op. cit*, 153; Ј. Брежански, *Осигурање од аутомобилске одговорности – право на накнаду штете*, Билтен ХУО-а 68/2006, 9, наведено према: М. Ђурковић, *Накнада нематеријалне штете у неким европским земљама*, Парнични и извршни поступак, накнада штете и осигурање (ур. З. Петровић), Будва, 2006, 241.

[10] Више о праву правних лица на накнаду нематеријалне штете: М. Баретић, *Појам и функције неимовинске штете према новом Закону о обвезним односима*, Зборник Правног факултета у Загребу, 2006, 472–473; М. Врховшек – В. Козар, *Нематеријална штета због нарушавања угледа правног лица*, Бранич 1–2/2010, 85 и даље; А. Алисхани, *Нематеријална штета и њена накнада због повреде права личности*, Правни живот 11/2007, 881 и даље; В. Марковић, *Нематеријална штета правног лица*: *Пословни углед – лично право коме треба установити заштиту*, Правни живот 11/2008, 657 и даље; В. Козар, *Врсте штете због повреде права на жиг и нелојалне конкуренције*, Право и привреда 5–8/2000, 669 и даље; У том контексту се изјашњава и Преднацрт нашег Грађанског законика из 2009. год., књига друга, чл. 226, http://www.mpravde.gov.rs/images/II%20knjiga.pdf (датум приступа 13. 11. 2011. године).

[11] С. Крнета, *Новчана накнада нематеријалне штете због повреде ауторског права*, Годишњак Правног факултета у Сарајеву, 1981, 83; М. Николић, *Душевни болови и накнада штете*, Правни живот 10/2000, 533; З. Петровић, *Накнада нематеријалне штете по Закону о облигационим односима и предлози за измену*, ПРАВО – теорија и пракса 5–6/2002, 24; П. Трифуновић, *Правична новчана накнада нематеријалне штете*, *Накнада штете и уговор о осигурању* (ур. А. К. Филиповић, А. Радованов), Нови Сад, 2004, 125.

тако високу накнаду која би представљала експлоатацију, комерцијализацију, злоупотребу права, остваривање лукративних циљева, неосновано обогаћење.[12]

Оно што струку највише мучи може се сажети кроз питање: како постићи главну сврху (идеал) накнаде штете – штета једнако накнада, односно како применити принцип еквиваленције на нешто што нема новчану вредност? Основни проблем, који се јавио у судској пракси после доношења ЗОО, јесте изналажење адекватних критеријума, односно механизама или мерила на основу којих би се процењивала „правична новчана накнада" коју предвиђа чл. 200. ЗОО. Увидом у судску праксу може се извести закључак да су разлике у досуђивању новчане накнаде нематеријалне штете, између судова, толике да представљају забрињавајућу околност.[13] На теоријском пољу главне расправе воде се о њеној правно-етичкој природи и оправданости, док на практичном пољу акценат се ставља на расправу о немогућности објективног установљавања висине саме штете, о немогућности утврђивања одговарајуће накнаде за такву штету, о кругу лица која на њу имају право.[14]

У циљу што уједначеније судске праксе по питању новчане накнаде нематеријалне штете Влада Републике Србије је на основу чл. 26. ст. 2. Закона о обавезном осигурању у саобраћају[15] донела Уредбу о накнади штете на лицима (у даљем тексту: Уредба).[16] Ако пођемо од чињенице да се нематеријална штета не мења у зависности од околности у којима је она проузрокована (физички бол је физички бол без обзира на начин на који се наноси, душевна патња за умрлим лицем је истог карактера без обзира на то да ли је умрли страдао у саобраћајној несрећи или на неки други начин итд.) ова Уредба се може примењивати и на оне случајеве утврђивања висине новчане накнаде нематеријалне штете који нису последица саобраћајне незгоде.

---

[12] П. Трифуновић, *Накнада неимовинске штете због смрти блиског лица*, Правни живот 10/1998, 896.

[13] З. Петровић (2002), *op. cit.*, 23; Н. Пешић, *Одмеравање новчане накнаде нематеријалне штете за телесну повреду*, Правни живот 9–10/1992, 1483.

[14] Б. Матијевић, *Институт накнаде нематеријалне штете*, http://www.pravnadatoteka.hr/pdf/institut_naknade_nematerijalne_stete.pdf (датум приступа: 1. 11. 2011), 1.

[15] Закон о обавезном осигурању у саобраћају, *Службени гласник РС*, 51/09.

[16] Уредба Владе Републике Србије о накнади штете на лицима (Уредба), *Службени гласник РС*, 34/2010. (НАПОМЕНА: Уставни суд Републике Србије утврдио је својом Одлуком IUo-904/2010 (*Службени гласник РС*, бр. 16/13) да Уредба о накнади штете на лицима (*Службени гласник РС*, бр. 34/10), није у сагласности са Уставом и законом, и да иста престаје да важи даном објављивања одлуке у *Службеном гласнику РС*, односно 20. фебруара 2013. год.).

Душевни бол је патња оштећеног лица због нарушавања телесног интегритета, здравља, изгледа, угледа, части, слободе и права личности као и због смрти и тешког инвалидитета блиског лица.[17]

У овом раду детаљно ћемо истражити, анализирати и изложити проблем новчане накнаде нематеријалне штете за душевне болове који су проузроковани услед наружености (где ћемо анализирати сам појам наружености, одређивање накнаде за овај облик нематеријалне штете и могућност санације наружености пластичном хирургијом). Такође, предмет овог рада биће наслеђивање и застарелост потраживања накнаде нематеријалне штете.

ПОЈАМ НАРУЖЕНОСТИ

Душевни болови због наружености представљају посебну врсту штете која настаје због видљивих промена на телу оштећеног које се карактеришу као наруженост. Наруженост као вид нематеријалне штете манифестује се у потпуном или делимичном губитку екстремитета, наружењу естетског изгледа или наружењу неког дела тела.[18] У одлуци Врховног суда Србије Рев-2005/06 од 28. 06. 2007. године, између осталог, стоји: „Промена фризуре као последица фарбања косе у фризерском салону тужене (а и то привремено), не представља такву промену естетског изгледа која би се могла квалификовати као наруженост. Субјективна представа оштећеног лица о сопственом изгледу не може насталу промену учинити објективном категоријом какву представља наруженост, као заштићено добро у смислу чл. 200. ЗОО."[19] Као и код умањења животне активности, и код наружености, штета у грађанскоправном смислу није сама наруженост као

[17] А. Радоловић, *Право особности у новом Закону о обвезним односима*, Зборник Правног факултета Свеучилишта у Ријеци 1/2006, 154. У ст. 1. чл. 200. ЗОО користи се везник „или". Формулација долази иза почетка реченице у којој се набраја да се новчана накнада за претрпљену нематеријалну штету даје само у тачно одређеним случајевима (болови, душевни болови због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе...), на основу тога добија се утисак да су наведене вредности једно, а права личности друго (дели их раставни везник „или"). Требало је користити саставни везник „и" због саме чињенице да су све те вредности права личности, те је требало формулисати да се накнада даје и за повреду свих других права личности; С. Крнета, *op. cit.*, 83; П. Трифуновић (2004), *op. cit.,* 124.

[18] Н. Пешић, *Накнада нематеријалне штете, Уговорно и одштетно право по Закону о облигационим односима* (ур. М. Петровић), Београд, 1979, 451; З. Петровић, *Накнада нематеријалне штете због повреде права личности*, Београд, 1996, 102.

[19] Наведено према: Д. Медић, Х. Тајић, *Нематеријална штета*, Привредна штампа, Сарајево – Бањалука, 2008, 144.

таква, већ су то душевни болови које повређени трпи услед наруженості. Међутим душевне патње због наруженості су релевантне за досуђење правичне новчане накнаде само ако је реч о последици која је трајније природе, већег степена и која изазива душевни бол код оштећеног лица.[20] Есенцијална питања код овог облика нематеријалне штете јесу питања да ли оштећени трпи душевне болове због наруженості,[21] у којој мери, и какав је утицај тог трпљења на психички живот оштећеног.[22] Основу за досуђивање накнаде за наружење не чине само врло тешки телесни деформитети који изазивају осећај сажаљења и одбојности, већ за досуђивање накнаде довољно је да су деформитети такви да би се већина људи због њих осећала нелагодно пред другим људима који тај недостатак немају. Дакле, основу за накнаду нематеријалне штете може чинити наруженост лаког степена уколико се због тога трпе душевни болови. Тако у одлуци Општинског суда у Ужицу П-327/04 од 17. 10. 2005. године, између осталог, се наводи: „Тужиља има ожиљак на усни, по налазу и мишљењу вештака хирурга ради се о наруженості лаког степена, а по налазу и мишљењу вештака психијатра, трпи душевне болове због наруженості, тада тужиља има право на накнаду нематеријалне штете због претрпљених душевних болова, а због наруженості, сходно чл. 200. ЗОО.”[23]

Наружење, дакле, представља вид нематеријалне штете због које ће се психички болови трпети у будућности, и то када се ради о млађим особама, у већој мери него приликом одлучивања о тужбеном захтеву. Реч је о будућој нематеријалној штети, која се јавља у оба облика будуће штете, у облику продужене будуће штете и нове будуће штете.[24]

Ако наруженост има за последицу да оштећени уз појачане напоре или у ограниченом обиму обавља одређене активности, па због тога трпи душевне болове, у том случају се наруженост може узимати у обзир, како

[20] Н. Пешић (1992), *op. cit.*, 1488; З. Петровић (1996), *op. cit.*, 104; А. Радованов, *Одмеравање висине правичне накнаде нематеријалне штете,* ПРАВО – теорија и пракса 5–6/2002, 39.

[21] Супротан став заузет је у одлуци Окружног суд у Чачку, број: Гж-274/04 од 11. 03. 2004. „Да би тужилац остварио право на новчану накнаду нематеријалне штете због наруженості, а применом чл. 200, није потребно да трпи истовремено и психичке болове”, наведено према: Избор судске праксе, бр. 2005/6, одл. бр. 64.

[22] А. Радованов (2002), *op. cit.*, 39; З. Петровић (1996), *op. cit.*, 104.

[23] Судска пракса бр. 6/2006, 24.

[24] В. Вучковић, *Накнада будуће нематеријалне штете*, Правни живот 9–10/1992, 1534: Нова будућа штета (када се ради о психичким боловима који ће тек настати са зрелошћу човека).

при одмеравању нематеријалне штете због наружености, тако и при одмеравању нематеријалне штете због умањења животне активности.[25]

ОДРЕЂИВАЊЕ НАКНАДЕ

Право на накнаду нематеријалне штете због наружености припада само лицу на чијем је телу услед задобијених повреда дошло до изразитих деформација.[26] Одлуком Окружног суда у Чачку Гж-2015/07 од 26. 12. 2007. године, наводи се да: „Правилно је првостепени суд пресудом одбио тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете због естетског наружења сходно чл. 200. ЗОО, када је тужилац задобио повреду носа у виду благог испупчења површине пет милиметара, јер се ради о естетском наружењу благог облика које не изазива зграђавање околине, па ни код тужиоца не изазива посебне душевне патње и болове."[27] Висина накнаде зависи од низа околности, објективне (измена спољашњости оштећеног, приметност односно видљивост оштећења, обим и могућност покривања, ранији физички изглед, брачно стање, могућност медицинског отклањања наружења и способности оштећеног да се подвргне таквом захвату, професија којом се бави оштећени, старост[28] и пол оштећеног итд.)[29] и субјективне природе (утицај објективних околности на психичку равнотежу оштећеног), које могу бити од утицаја да душевни болови буду већи или мањи.[30] „Основ за признање новчане накнаде за наруженост није само у томе да ли и у којој мери измењена спољашњост оштећеног изазива у околини гађење, сажаљење, или друге негативне реакције, већ се узимају у обзир и субјективна мерила о утицају свих елемената на психичку равнотежу оштећеног, односно на његово психичко стање у целини. При томе се субјективне особине оштећеног узимају у обзир у разумној мери."[31]

---

[25] Одлука Врховног суда Републике Словеније, број: Ипс-368/94, од 17. 1. 1996. године, наведено према: Д. Медић, Х. Тајић, *op. cit.*, 139.

[26] Правни став Кантоналног суда у Сарајеву, Билтен судске праксе Кантоналног суда у Сарајеву, бр. 2000/3, 23.

[27] Судска пракса бр. 2–3/2008, 26.

[28] Одлука Вишег суда у Љубљани, број: Сп-280/80. Судска пракса, бр. 1983/2, 72: На висину накнаде утиче и старост оштећеника тако да се при наружењу код млађих особа признаје већа накнада штете него иначе.

[29] П. Трифуновић (2004), *op. cit.*, 127–128.

[30] Окружни суд у Крагујевцу, број: Гж-412/96 од 11. 04. 1996. године; Н. Пешић (1992), *op. cit.*, 1488.

[31] Закључак са Саветовања грађанских и грађанско-правних одељења Савезног суда, врховних судова република и аутономних покрајина и Врховног војног суда од 15. и 16.

Према Уредби, релевантан је само душевни бол због наружености који се изражава у трајном субјективном осећању, односно патњи коју трпи оштећени, због насталих промена услед повређивања које се изражавају у томе што му је измењен лик који се не може побољшати било каквим медицинским третманима, промењено држање тела (искривљеност, парализа одређених делова тела, скраћење или губитак појединих делова тела), које није могуће отклонити и које је видљиво, промене на телу које су видљиве у одређеним приликама (на плажи, при бављењу спортским активностима и у другим ситуацијама у којима оштећени излаже повређене делове тела погледима присутних што изазива појачано интересовање, згражавање или сажаљење истих).

Накнада се одређује према интезитету наружености, који је стратификован на нарочито велики, велики, средњи и лаки степен, тако оштећеном припада за: нарочито велико наружење – до 3.000 €; велику наруженост – до 2.000 €; средњу наруженост – до 1.000 € и лаку наруженост – до 500 €.[32]

---

10. 1986. год. у Љубљани, наведено према: С. Андрејевић, Љ. Милутиновић, З. Петровић, *Нематеријална штета*, Библиотека Правни информатор, Београд, 2007, 23; М. Дедијер, *Нематеријална штета и њена накнада*, Правни живот 11–12/1994, 1843; Н. Пешић (1992), *op. cit.*, 1488.

[32] У Хрватској на седници Грађанског одељења Врховног суда Републике Хрватске одржаној дана 29. новембра 2002. године разматрани су и прихваћени Оријентациони критеријуми и износи за утврђивање висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете (*Критеријуми*): Према Критеријумима висина накнаде за наруженост зависиће, најпре, од степена наружености и уочљивости наружености од стране трећих лица. На основу ових критеријума формиране су таблице накнаде, тако: код јаког степена наружености оштећени ће добити око 5.000 € за веома уочљиву наруженост, док за наруженост која је само понекад уочљива трећим лицима добиће накнаду у узносу око 3.000 €; код средњег степена наружености за веома уочљиву наруженост оштећеном припада накнада у износу око 3.000 €, а за наруженост која је само понекад уочљива трећим лицима накнаду у износу око 1.500 €; код лаког степена наружености за веома уочљиву наруженост оштећеном припада око 700 € на име накнаде, а за слабо уочљиву наруженост око 350 € на име накнаде; У БиХ на седници Грађанског одељења Врховног суда Федерације БиХ одржаној дана 20. 2. 2006. године разматрани су и прихваћени: Оријентациони критеријуми и износи за утврђивање висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете (*Оријентациони критеријуми*): Према Оријентационим критеријумима висина накнаде за наруженост зависи од истих критеријума који су предвиђени у Критеријумима ВС Републике Хрватске, односно од степена наружености и уочљивости наружености од стране трећих лица. На основу ових критеријума формиране су таблице накнаде, које су еквивалентне онима из Критеријума тако: код јаког степена наружености оштећени ће добити око 10.000,00 КМ за веома уочљиву наруженост, док за наруженост која је само понекад уочљива трећим лицима добиће накнаду у узносу око 6.000,00 КМ; код средњег степена наружености за веома уочљиву наруженост оштећеном припада накнада у износу око 6.000,00 КМ, а за наруженост која је само понекад уочљива трећим лицима накнаду у износу око 3.000,00 КМ; код лаког степена наружености за веома уочљиву наруженост оштећеном припада око 1.500,00 КМ на име накнаде, а за слабо уочљиву наруженост око 700,00 КМ на име накнаде; У Црној Гори је донет Правилник о јединственим критеријумима за утврђивање

МОГУЋНОСТ САНАЦИЈЕ НАРУЖЕЊА ПЛАСТИЧНОМ ХИРУРГИЈОМ

Поставља се питање како досуђивати накнаду овог вида штете у ситуацији кад се наружење може отклонити хируршком интервенцијом. У вези са овим питањем могао би се применити закључак са Саветовања грађанских и грађанско-привредних одељења Савезног суда, врховних судова република и Врховног војног суда од 15. и 16. X 1986. године, где се каже: „Неће се сматрати да је оштећени својим понашањем допринео повећању штете, односно да је спречио њено умањење, само због тога што је одбио да се подвргне одређеним медицинским захватима, уколико се не ради о лечењу којем би се сваки човек по редовном току ствари подвргао без ризика од штетних последица самог лечења."[33]

Оштећеном који се због тешког степена наружености подвргне пластичној интервенцији, припада право на накнаду издатака учињених за овај конкретни хируршки захват, као посебан облик материјалне штете који се не може урачунати у припадајући износ новчане сатисфакције због наружености.[34] Ако би се наруженост могла потпуно отклонити пластичном операцијом, а оштећени се не подвргне истој, у тој ситуацији захтев оштећеног за накнаду штете треба одбити или прихватити у зависности од тога да ли конкретни хируршки захват има повећани ризик за здравље оштећеног. Међутим, ако се оштећени подвргне пластичној операцији, којом је у потпуности отклоњена наруженост, у том случају ће имати право на накнаду материјалне штете за учињени захват и евенту-

---

накнаде нематеријалне и неких видова материјалне штете (*Правилник*), *Сл. листу ЦГ*, бр. 35/2009 од 3. 6. 2009. год: Према Правилнику висина накнаде утврђује се на основу обима наружености, а зависно од пола и старости повређеног, на седећи начин: 1) за душевне болове због наружености јаког степена, уз уочљиву измену лика односно положаја тела – 30% од накнаде која се даје лицу на име душевних болова због умањења општих животних активности, али не више од 8.100 €; 2) за душевне болове због наружености средњег степена, уз одређену промену лика односно држања тела које није тако уочљиво – 20% од накнаде која се даје лицу за душевне болове због умањења опште животне активности, али не више од 4.050 €; 3) за душевне болове због наружености лакшег степена без уочљиве измене лика, односно положаја тела – 15% од накнаде која се даје за душевне болове лицу због умањења опште животне активности, али не више од 2.000 €; 4) за душевне болове због наружености незнатног степена, где се не уочавају промене, осим у посебним приликама и где нема последица повређивања – од 300 до 900 €, зависно од сваког појединачног случаја.

[33] Наведено према: С. Андрејевић, Љ. Милутиновић, З. Петровић, *op. cit.,* стр. 43.

[34] Пресуда Општинског суда у Мостару П. Бр. 1355/80 од 17. 6. 1981. године, наведено према: З. Петровић, Н. Мрвић-Петровић, *Накнада нематеријалне штете због телесне повреде или смрти лица*, Накнада нематеријалне штете (ур. З. Петровић, Н. Мрвић--Петровић), Београд 2009, 50.

ално право на накнаду нематеријалне штете због претрпљених физичких болова.[35] Нема сметњи да, када је у питању наруженост која се може отклонити хируршком интервенцијом, суд досуди новчану накнаду у облику привремене ренте ако хируршком захвату предстоји дуже лечење, а неизвесно је када ће доћи до хируршке интервенције.[36]

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Новчана накнада нематеријалне штете се не досуђује на принципу еквиваленције, да би се успоставило раније стање, већ она представља сатисфакцију, задовољење којим ће се ублажити и потиснути туга и патња, прибављањем неког чулног или материјалног задовољства у циљу постизања психичке равнотеже. У оваквим случајевима се не ради о обештећењу у класичном смислу, већ о сатисфакцији оштећеном лицу којом му се жели омогућити прибављање неких задовољстава и ужитака помоћу којих ће он покушати да ублажи све оне неугодности које је због претрпљене штете имао.

Посматрано са тачке ЗОО, што се тиче критеријума и начина за утврђивање нематеријалне штете који су предвиђени Уредбом, то су они исти критеријуми и начини које су судови, при примени ЗОО, развили у судској пракси од доношења ЗОО па до данас. Суд при одлучивању о захтеву за накнаду нематеријалне штете, која није проузрокована у саобраћајној несрећи, на основу чл. 200. ЗОО није везан овом Уредбом, али она свакако може да послужи као добар оријентир при одлучивању, и у великој мери утицати на усклађивање судске праксе по питању правичне новчане накнаде нематеријалне штете. Међутим, оно што се да приметити, а везано за износе накнада, јесте чињеница да су износи предвиђени Уредбом мањи од износа које слични акти у суседним земљама предвиђају, а далеко мањи од износа које европски судови досуђују по основу накнаде нематеријалне штете. Може се оправдано поставити питање да ли су наши физички болови, душевни болови, страхови мањег значаја од истих болова и страхова становника Хрватске, или пак Француске, Немачке, Мађарске. То се, на неки начин, може правдати животним стандардом, али свакако да он није квалитетно оправдање. Затим, износи накнада се

[35] З. Петровић, Н. Мрвић-Петровић, *op. cit.*, 50.

[36] Пресуда Врховног суда Србије Рев. Бр. 1344/83, наведено према: Е. Дурутовић, *Накнада нематеријалне штете у облику ренте*, Накнада нематеријалне штете (ур. З. Петровић, Н. Мрвић-Петровић), Београд 2009, 201.

предвиђају на тај начин да се лимитира њихова горња граница, као да се уједначавање судске праксе није могло постићи предвиђањем минималних износа накнада, са једне стране, а остављајући судовима дискреционо овлашћење да сами утврде колика ће бити горња граница тих износа, са друге стране. Све ово алудира на чињеницу да је ова Уредба писана под утицајем власника крупног капитала, пре свега осигуравајућих компанија.

ЛИТЕРАТУРА

Алисхани, Алајдин: *Нематеријална штета и њена накнада због повреде права личности*, Правни живот 11/2007, 881–899.

Андрејевић, Снежана; Милутиновић, Љубица; Петровић, Здравко: *Нематеријална штета*, Библиотека Правни информатор, Београд, 2007.

Баретић, Марко: *Појам и функције неимовинске штете према новом Закону о обвезним односима*, Зборник ПФЗ 2006, 56, Посебни број, 461–500.

Буковац Пувача, Маја: *Тренд проширења круга особа с правом на новчану накнаду,* Зборник Правног факакултета Свеучилишта у Ријеци 1/2007, 511–540.

Црнић, Ивица: *Повреда права особности на душевно здравље*, Право у господарству 1/2011, 147–183;

Ћурковић, Маријан: *Накнада нематеријалне штете у неким европским земљама*, Парнични и извршни поступак, накнада штете и осигурање (ур. З. Петровић), Будва, 2006, 235–255.

Дедијер, Милован: *Нематеријална штета и њена накнада*, Правни живот 11–12/1994, 1837–1845.

Дурутовић, Емилија: *Накнада нематеријалне штете у облику ренте*, Накнада нематеријалне штете (ур. З. Петровић, Н. Мрвић Петровић), Београд, 2009, 197–202.

Ивошевић, Зоран: *Накнада штете због умањења животних активности*, Анали Правног факултета у Београду (поводом кодификације облигационог права), 3–5/78, 661–676.

Константиновић, Михаило: *Облигације и уговори: Скица за законик о облигацијама и уговорима* (Класици југословенског права), *Службени Лист СРЈ*, Београд, 1996, први пут објављена 1969. године у издању Правног факултета у Београду.

Козар, Владимир: *Врсте штете због повреде права на жиг и нелојалне конкуренције*, Право и привреда, 5–8/2000, 669–673.

Крнета, Славица: *Новчана накнада нематеријалне штете због повреде ауторског права*, Годишњак Правног факултета у Сарајеву 1981, 73–87.

Матијевић, Берислав: *Институт накнаде нематеријалне штете*, http://www.pravnadatoteka.hr/pdf/institut_naknade_nematerijalne_stete.pdf (датум приступа: 1. 11. 2011. године).

Марковић, Вера: „*Нематеријална штета правног лица: Пословни углед – лично право коме треба установити заштиту*”, Правни живот 11/2008, 657–663.

Медић, Душко, Тајић, Хасо: *Нематеријална штета*, „Привредна штампа” д.о.о, Сарајево – Бањалука 2008.

Николић, Милош: *Душевни болови и накнада штете*, Правни живот 10/2000, 529–538.

Пешић, Никола: „Накнада нематеријалне штете”, Уговорно и одштетно право по Закону о облигационим односима (ур. М. Петровић), Београд 1979, 437- 461.

Пешић, Никола: *Одмеравање новчане накнаде нематеријалне штете за телесну повреду*, Правни живот 9–10/1992, 1482–1497.

Петровић, Здравко, Мрвић-Петровић, Наташа: *Накнада нематеријалне штете због телесне повреде или смрти лица, Накнада нематеријалне штете* (ур. З. Петровић, Н. Мрвић-Петровић), Београд 2009, 31–63

Петровић, Здравко: *Накнада нематеријалне штете због повреде права личности*, Београд 1996.

Петровић, Здравко: *Накнада нематеријалне штете по Закону о облигационим односима и предлози за измену*, ПРАВО – теорија и пракса, 5–6/2002, 21–25.

Радованов, Александар: *Одмеравање висине правичне накнаде нематеријалне штете*, ПРАВО – теорија и пракса 5–6/2002, 33–47.

Радоловић, Алдо: *Право особности у новом Закону о обвезним односима* Зб. Прав. фак. Свеуч. Рij. в. 27, 1/2006, 129–170.

Станковић, Обрен: Накнада штете, Номос, Београд 1998.

Станковић, Обрен: *Накнада штете (имовинске и неимовинске) према Закону о облигационим односима*, Анали Правног факултета у Београду 3–5/78, 481–493.

Трифуновић, Предраг: *Накнада неимовинске штете због смрти блиског лица*, Правни живот 10/1998, 891–901.

Трифуновић, Предраг: *Правична новчана накнада нематеријалне штете*, Зборник радова са саветовања одржаног на Златибору од 18–20. 2. 2004. године, Нови Сад 2004, 119–137.

Вучковић, Владимир: *Накнада будуће нематеријалне штете*, Правни живот 9–10/1992, 1592–1539.

Билтен судске праксе Кантоналног суда у Сарајеву, бр. 1999/3.

Билтен судске праксе Кантоналног суда у Сарајеву, бр. 2000/3.

Билтен судске праксе Врховног суда Србије, број 2006/3.

Билтен судске праксе ВС БиХ, бр. 1987/1.

Билтен судске праксе ВС БиХ, бр. 1997/1.

Билтен ВС БиХ, бр. 1984/3.

Билтен ВС БиХ, бр. 1987/3.

Информатор, број 3021/3022.

Избор судске праксе, бр. 1997/1.

Избор судске праксе, бр. 2004/1.

Избор судске праксе, бр. 2005/6.

Избор судске праксе, бр. 2005/7–8.

Оријентацијски критерији и износи за утврђивање висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете ВС Републике Хрватске.

Оријентациони критерији и износи за утврђивање висине правичне новчане накнаде нематеријалне штете ВС Федерације БиХ.

Правилник о јединственим критеријумима за утврђивање накнаде нематеријалне и неких видова материјалне штете – *Службени лист ЦГ*, бр. 35/2009 од 3. 6. 2009. године.

Преглед судске праксе ВСХ, бр. 24.

Преглед судске праксе ВСХ, бр. 25.

Преглед судске праксе ВСХ, бр. 29.

Преглед судске праксе ВСХ, бр. 30.

Преглед судске праксе ВСХ, бр. 48.

Преглед судске праксе ВСХ, бр. 49.

Судска пракса, бр. 1983/2.

Судска пракса, бр. 2003/11–12.

Судска пракса, бр. 2006/4.

Судска пракса, бр. 2006/10.

Судска пракса, бр. 2007/1.

Судска пракса, бр. 2007/11–12.

Уредба Владе Републике Србије о накнади штете на лицима, *Службени гласник РС*, 34/2010.

Устав Републике Србије, *Службени гласник РС*, 98/06.

Закон о обвезним односима Републике Хрватске, *Народне новине*, бр. 35/2005.

Закон о обавезном осигурању у саобраћају, *Службени гласник РС*, 51/09

Закон о облигационим односима Црне Горе, *Службени лист. ЦГ*, бр. 47/8 од 7. 8. 2008. године.

Закон о облигационим односима, *Службени лист СФРЈ*, бр. 29/78, 39/85, 45/89 – одлука УСЈ и 57/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 31/93 и *Службени лист СЦГ*, бр. 1/2003 – Уставна повеља.

Закон о парничном поступку – ЗПП, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011.

Законик о кривичном поступку, *Службени лист СРЈ*, бр. 70/2001, 68/2002, *Службени гласник РС*, бр. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 49/2007 и 72/2009.

Закон о обавезном осигурању у саобраћају Републике Црне Горе, (*Службени лист РЦГ*, бр. 46/07 од 31. 7. 2007).

Збирка рјешидби хрватских трговачких судова, бр. 2.

Збирка судских одлука Врховног суда Србије из области грађанског права 1973–1986.

MONEY COMPENSATION
FOR EMOTIONAL DISTRESS DUE TO DEFICIENCY

Samir Manić
Postgraduated student, Faculty of Law, University of Niš

S u m m a r y

In this paper, an issue of money compensation for non-pecuniary damage for emotional distress caused by deficiency (in concrete: the term of deficiency itself, determination of compensation for this form of damage and a possibility of deficiency recovery by a plastic surgery operation) have been researched, analysed and exposed in details. The provisions of the Regulation brought by the Government and Supreme Courts of the ex-Yugoslav republics regarding court practice in the issue of a regular determination of a fee for non-pecuniary money compensation have also been analysed and presented.

Keywords: non-pecuniary damage, money compensation, deficiency